

Færre bruk, færre dyr

Det er ti år siden Stortingsmelding nr. 19 om landbruk ble vedtatt. Statistikk fra Statens landbruksforvaltning (SLF) viser at utviklingen ikke har gått helt som politikerne ønsket i Valdres.

Antall bruk har gått ned, det samme har dyretallet. Det dyrka arealet har økt litt, det skyldes at utmark er gjerdet inn og omdisponert til innmarksbeite.

Gode ønsker

I innledningen i 1999-meldingen kan vi lese at landbruket skal «produsere fellesgoder som livskraftige bygder, et bredt spekter av miljø- og kulturgoder, og en langsiktig matforsyning».

Videre at «Regjeringen legger til grunn at en attraktiv landbruksnæring og aktiv matproduksjon over hele landet er et viktig grunnlag for å få løst sentrale samfunnsoppgaver på en god måte.» Blant de viktige samfunnsoppgavene som landbruket skal løse er kulturlandskap, kulturminner og biologisk mangfold.

Sysselsetting

Regjeringen skrev at de vil arbeide for å sikre rekrutteringen til næringen: «For å sikre at landbruket skal kunne utføre sine mangesidige samfunnsoppgaver, vil Regjeringen føre en aktiv landbrukspolitikk og tilby næringen inntekts- muligheter og sosiale vilkår som sikrer rekruttering til næringen.»

Statistikken fra SLF viser tvert imot, mange bønder i Valdres har gitt seg i løpet av det siste tiåret.

Mjølkebruk

I 1999 oppga 554 bønder at de produserte mjølk. I 2009 var an-



KULTURLANDSKAP: Antall dyr på beite har minnet kraftig det siste tiåret, og kulturlandskapet gror igjen.

tallet sunket til 325. Det er en tilbakegang på 41 prosent. Tilbakegangen er størst i Etnedal, der antall mjølkebruk er halvert (fra 57 til 28). En del av tilbakegangen kan forklares med at mjølkebønder har slått seg sammen i samdrifter, og det gir færre enheter når man teller antall bruk.

I 1999 var det 5857 mjølkekyr i Valdres. 10 år seinere er tallet sunket til 4810. Det tilsvarer en tilbakegang på 18 prosent. Det betyr både at produksjonsvolumet er lavere og at arbeidsplasser i næringa er borte.

Sau

I 1999 ble det registrert 389 bruk med sau i Valdres. Ti år seinere oppgir 232 gardbrukere det samme. Tilbakegangen er på mer enn 40 prosent.

Når det gjelder dyretall ble det telt 17.449 søyer over 1 år i

1999. Tilsvarende telling i 2009 viste en tilbakegang på 25 prosent, det vil si 1386 dyr.

Også her viser tallene både færre arbeidsplasser og lavere produksjon.

Geit

Det er få geitebruk i Valdres, og her har nedgangen vært mindre dramatisk. I 1999 ble 29 geitebruk registrert, i 2009 var tallet 21. Det tilsvarer en nedgang på snau 28 prosent. Dyretallet var 1826 i 1999 og 1651 i 2009, en reduksjon på snau 10 prosent. Sør-Aurdal er eneste valdreskommunen helt uten geiter.

Areal

Det dyrka arealet i Valdres har økt litt. Det skyldes i hovedsak at mye utmarksbeite er gjerda inn og omdisponert til innmarksbeite. I 1999 var 149.225 dekar registrert som dyrka

mark. I 2009 var tallet steget til 154.553 dekar. Det tilsvarer en økning på 3,6 prosent.

Ser vi på innmarksbeite spesielt har økningen vært formidabel. Registrert innmarksbeite i 1999 var 18.222 dekar, i 2009 30.365. Det vil si en økning på 12.143 dekar, eller 66,6 prosent.

Utvikling

– Utviklingen i fjellbygdene, på Vestlandet og i Nord-Norge har vært dramatisk, mener assisterende generalsekretær i Norsk bonde- og småbrukarlag, John Petter Løvstad. Han opplyser at gris og kylling står for to tredjedeler av alt kjøttforbruket i landet. Og at det er flere kyr i Hå kommune i Rogaland enn i

Troms og Finnmark til sammen.

Løvstad sier at mange arbeidsgrupper nå skal levere innstillinger før den nye stortingsmeldinga blir lagt fram.

– Hvis utviklingen får fortsette vil vi til slutt bare ha landbruk i Rogaland, langs Oslofjorden og langs Trondheimsfjorden. Dersom det er et mål å ha landbruk i fjellbygdene, på Vestlandet og i Nord-Norge, så må regjeringen ta grep. Det trengs masse penger, og disse pengene må brukes på en annen måte enn det vi har gjort til nå. Statistikken viser at den gamle medisinen ikke har virket, sier Løvstad.

Kirsten Flagstad

kirsten@avisa-valdres.no 40554725

Krever lønnsomhet i landbruket

Vestre Slidre kommune vil ha en landbrukspolitikk som tar vare på et variert landbruk i hele landet. De krever forutsigbarhet og lønnsomhet i næringa.

Det går fram av et notat som formannskapet har vedtatt og oversendt til Landbruks- og matdepartementet. Notatet er ment både som et innspill til den nye stortingsmeldinga om landbruk, og til

jordbruksforhandlingene 2010.

Kommunen peker på at landbruket er en viktig leveveg, og at 17 prosent av sysselsettinga i Vestre Slidre kommune skjer i primærnæringene. De er svært bekymret for utviklingen hvor stadig flere forlater landbruket til fordel for andre yrker.

«Bekymringen er tuftet på en formening om at aktivt, oppgående landbruk er en forutsetning for åpent kulturlandskap, for matvaresikkerhet, for turisme og gjennom alt dette for bosettingen i regionen.»

Kommunen har en rekke konkrete innspill til landbruksdepartementet. Det gjelder blant annet Statsskogs rolle i statsall-

menningen, rekrutteringstilskudd til unge bønder og regionalt miljøprogram. Kommunen er også spesielt opptatt av støling og gjerder. Dårlige og delvis ødelagte gjerder er årsak til mye lidelse og skader hos husdyr på beite. «Gjerdelovgivning må gås gjennom slik at gjerdeieiers ansvar i mye større grad blir konkretisert, at det blir mulighet for det offentlige til å fjerne farlige gjerder på eiers bekostning mv.»

Kommunen er også skeptisk til reglene for mjølkekvoter og samdrift, og har flere konkrete forslag til en mer fleksibel ordning.

Ny melding i 2011

– Vi setter nå i gang et betydelig arbeid som skal legge grunnlaget for en framtidsrettet landbruks- og matpolitikk som skal legge det videre grunnlaget for å kunne satse videre på en høgt kvalifisert produksjon av kvalitetsvarer over hele landet. Matsikkerhet, tilgang til nok og trygg mat er ett sentralt stikkord for dette arbeidet, og som jeg ønsker å trekke fram spesielt nå helt i starten av prosessen. For øvrig er det viktig å understreke at de overordnede politiske forutsetningene for meldingsarbeidet er regjeringens landbruks- og matpolitiske målsetninger. Jeg legger opp til at meldingen skal legges fram for Stortinget våren 2011, sier landbruks- og matminister Lars Peder Brekk (Sp).

Det er 10 år siden forrige stortingsmelding om landbruk og mat. I denne perioden har det skjedd vesentlige endringer i landbruket og i forutsetningene for landbruk og næringsmiddelindustri i Norge.

– Det er viktig å få inn signaler om hvordan folk rundt i landet



NESTE VÅR: Den nye stortingsmeldinga om landbruks- og matpolitikk skal etter planen legges fram for Stortinget våren 2011, sier landbruks- og matminister Lars Peder Brekk.

ser for seg at landbruks- og matpolitikken bør utformes det kommende tiåret. De som har noe på hjertet, har størst mulighet til å se resultater av sine innspill om de kommer med dem nå, sier landbruks- og matminister Lars Peder Brekk.